

2025 m. spalio 16 d.

Vyriausybės Europos Sąjungos komisijos (VESK) pirmininkui,
užsienio reikalų viceministrui Sigitui Mitkui

Vyriausybės kanclerio pirmajam pavaduotojui Justui Pankauskui

DĖL PASTABŲ TEIKIMO EUROPOS KOMISIJOS POZICIJOS 11-AJAI PSO TABAKO KONTROLĖS PAGRINDŲ KONVENCIJĄ PASIRAŠIUSIŲ ŠALIŲ KONFERENCIJAI PROJEKTUI

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija, svarbiausia darbuotojus atstovaujanti organizacija Lietuvoje, bei didžiausia Lietuvos įmones atstovaujanti asociacija **Lietuvos verslo konfederacija** (toliau – Asociacijos), kreipiasi į Lietuvos Respublikos Vyriausybės atstovus dėl Lietuvos pozicijų ir valstybės interesų atstovavimo artėjančioje Pasaulio sveikatos organizacijos (PSO) Tabako kontrolės pagrindų konvenciją pasirašiusių šalių konferencijoje.

Atsižvelgdamos į 2025 m. spalio 9 d. Vyriausybės atstovams pateiktą kreipimąsi bei pirminį vertinimą dėl Lietuvos interesų atstovavimo formuojant Europos Komisijos poziciją minėtai konferencijai, **Asociacijos šiuo raštu pateikia papildomas pastabas ir siūlymus.**

Išsamiai susipažinusios su Europos Komisijos parengtu pozicijos projektu ir įvertinusios siūlomų priemonių bei teisinio reguliavimo galimą poveikį Lietuvos verslo, pramonės ir darbuotojų interesams, **Asociacijos pateikia konstruktyvius pasiūlymus, kurie, mūsų nuomone, galėtų prisidėti prie pozicijos projekto tobulinimo ir geresnio nacionalinių interesų atspindėjimo.**

Nuoširdžiai tikimės, kad šie argumentai bus įvertinti **ir esant galimybei apsvarstyti artėjančiame Vyriausybės Europos Sąjungos komisijos posėdyje.** Būtume dėkingi už galimybę prisidėti prie šio svarbaus proceso ir esame pasirengę konstruktyviam dialogui.

Dėkojame už bendradarbiavimą.

Pagarbiai

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos l.e.p. pirmininkė Dalia Jakutavičė

Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė Ineta Rizgelė

Priedas: Asociacijų pastabos dėl Europos Komisijos pozicijos projekto

ASOCIACIJŲ PASTABOS DĖL EUROPOS KOMISIJOS POZICIJOS PROJEKTO

EU pozicijos siūlymai	Siūlomi pakeitimai	Argumentai
Agenda item 4.1 Forward-looking tobacco control measures		
5. Welcomes the non-exhaustive list and description of sixteen forward-looking tobacco control measures, prepared by the Expert Group, to be considered within the scope of Article 2.1 of the WHO FCTC, with a view to their potential adoption and implementation within each Party's jurisdiction.	AMEND: Welcomes Notes DELETE (...) the non-exhaustive list and description of sixteen forward-looking tobacco control measures AMEND: ... with a view to their potential adoption review at national level and non-binding implementation within each Party's jurisdiction ...	Rekomenduojama palikti erdvės konstruktyviai diskusijai ir išsamesniam siūlomų priemonių įvertinimui. Šiuo metu vertinamos tik 16 pasiūlytų priemonių, o likusios nėra įtrauktos į dialogą, todėl kyla rizika, kad sprendimai bus priimti nepakankamai išanalizavus visą priemonių spektrą. Be to, ataskaita daugiausia remiasi teoriniais modeliais ir prielaidomis, neatsižvelgiant į praktinį įgyvendinamumą ar priemonių veiksmingumą, ką pripažino ir patys ekspertai. Atsižvelgiant į esminį duomenų trūkumą bei poveikio analizės stoką nacionaliniu mastu, dokumentas šiuo metu negali būti laikomas tinkamu pagrindu tolesniems sprendimams. Dauguma FCTC pasiūlymų daro reikšmingą poveikį ne tik sveikatos apsaugos sektoriui, bet ir verslui,

		įvairioms politikos sritims bei visuomenei – įskaitant prekybos klausimus, Pasaulio prekybos organizacijos susitarimus, aplinkosauginius įsipareigojimus ir teisės viršenybės principus. Šie pasiūlymai gali turėti tiesioginį poveikį Lietuvos pramonei, susijusiems verslams, užsienio investicijoms ir dideliam dirbančiųjų skaičiui. Taip pat svarbu pažymėti, kad Europos Komisija tik pradeda ES tabako kontrolės direktyvų peržiūros ir atnaujinimo procesą. Todėl palankus šios ataskaitos vertinimas galėtų būti interpretuojamas kaip išankstinis pritarimas, galintis apeiti įprastą teisėkūros procesą, kuris apima dialogą su ES institucijomis, valstybėmis narėmis, nacionalinėmis institucijomis, pilietine visuomene ir suinteresuotomis šalimis visoje Europoje. Todėl bet kokios iniciatyvos, kurios reikšmingai išplečia reguliavimo
--	--	---

		apimtį ar įtvirtina naujus įpareigojimus, turėtų būti vertinamos atsakingai ir kritiškai – ypač jei jos nėra pagrįstos išsamia analize.
7. Considering the rapidly evolving and diversifying market, stresses that Parties would benefit from future work on forward-looking measures that would also explicitly address nicotine products as well as non-tobacco and non-nicotine containing products which pose risks to human health, also considering their role as a gateway to traditional tobacco consumption and nicotine addiction.	AMEND: Considering the rapidly evolving and diversifying market, stresses that Parties shall collaborate in developing new measures, in accordance with Article 5.4. Such cooperation should be guided by the provisions of the Convention to ensure its effective and consistent implementation across all Parties focusing on the provisions of the Convention to ensure the high level of is implementation by all Parties. FALLBACK: AMEND: ... stresses that Parties would could benefit from DELETE:	Siekiant užtikrinti konstruktyvų ir įrodymais grįstą politikos formavimą, svarbu pabrėžti Šalių esminį vaidmenį rengiant rekomendacijas ir priemones. Ypač svarbu atkreipti dėmesį, kad teiginys apie vadinamąjį „vartų efektą“ šiame punkte ir visame dokumente neatitinka mažėjančių rūkymo paplitimo tendencijų Europoje.

	... containing products which pose risks to human health, also considering their role as a gateway to traditional tobacco consumption and nicotine addiction. OR ADD: containing products which pose risks to human health, also considering their <i>potential</i> role as a gateway to traditional tobacco consumption and nicotine addiction.	
10. Supports the adoption of the draft decision contained in Annex 3 to the Expert Group's report.	AMEND: To ensure a well-informed and legally sound consensus, it is essential to defer agreement on the proposed draft decision until clear and shared legal understanding is established regarding the provisions of Article 2.1 and their consistent application across all Parties OR ADD Support for the decision is conditional upon the voluntary nature of the	Vertinant tai, kad sprendimo projekte siūlomos į ateitį orientuotos tabako kontrolės priemonės dar nėra praktiškai išbandytos, o jų suderinamumas su Sutarties 2.1 straipsnio nuostatomis bei esminiais ES tabako kontrolės sistemos principais kelia tam tikrų abejonių, siūlytume šiuo metu sprendimo projekto nepalaikyti. Rekomenduojame toliau analizuoti siūlomas priemones ir įvertinti jų poveikį bei atitiktį ES teisiniam

	proposed measures and their full alignment with national legislation and strategic priorities	kontekstui prieš priimant galutinį sprendimą.
Agenda item 4.2 Liability		
2. Thank the expert group for its report and take note of the recommendations for Article 19 implementation, to be considered as appropriate in light of the Parties' national laws and respective legal and judicial systems.	DELETE ... to be considered as appropriate in light of the Parties' national laws and respective legal and judicial systems.	Atsižvelgiant į valstybių narių nacionalinį suverenitetą bei išimtinę kompetenciją teisėkūros srityje, vadovaujantis teisės viršenybės principu, siūloma šios nuostatos nelaikyti bendra pozicija.
8. Agree with the adoption of the draft decision contained in Annex 2 to the report of the expert group.	DELETE point 8. REPLACE: The work undertaken under Article 19 is acknowledged. Any further technical or analytical efforts should be pursued through existing mechanisms, in line with established procedures.	Siūlomo sprendimo projekto palaikymas šiuo metu nėra pagrįstas, atsižvelgiant į tai, kad esamas mandatas jau suteikia Šalims pakankamą teisinį pagrindą, priemonių spektrą ir išteklius, reikalingus veiksmingam teisinių iššūkių sprendimui. Todėl papildomų sprendimų priėmimas šioje srityje turėtų būti vertinamas itin atsakingai, siekiant išvengti perteklinio reguliavimo ir užtikrinti esamų mechanizmų veiksmingą panaudojimą.
Agenda item 4.3 Environment		

3. Acknowledges that several components of tobacco products are toxic waste and that cigarette filters are a major source of this waste.	DELETE whole point 3.	Kad būtų galima svarstyti šį klausimą, reikalinga galiojančių ES teisės aktų peržiūra, įskaitant nuostatas dėl toksiškų atliekų klasifikavimo. Atsižvelgiant į tai, ES pozicija COP kontekste negali iš anksto pritarti tokiai klasifikacijai, kol nėra užtikrintas teisinis aiškumas ir suderinamumas su ES teise.
4. Emphasizes the importance of addressing this issue, while recognising that biodegradable filters do not seem to provide a solution to the problem of tobacco and related products waste as they would still be discarded and leach contaminants into the environment, they would also not reduce the palatability and appeal of cigarettes and would not remove consumer misconceptions about filters substantially reducing health harms.	DELETE whole point 4. OR REPLACE: Recognizes the environmental impact associated with post-consumption waste from tobacco products containing plastic filters, which are often improperly discarded and the need to reduce it. Encourages the acceleration of innovation and product development to identify and promote viable alternatives to plastic-containing filters, in support of broader environmental sustainability efforts	Svarbu remtis galiojančiu <i>ES acquis</i>, ypač Vienkartinio plastiko direktyva (SUP), kurios 16 konstatuojamoji dalis aiškiai skatina inovacijas ir produktų plėtrą, susijusią su tabako gaminių filtrais. Papildomai pažymėtina, kad šiuo metu vyksta darbai, įskaitant reguliavimo institucijų iniciatyvas, siekiant sukurti filtrų biologinio skaidumo standartus, atitinkančius aukščiausius vandens ir jūrų ekosistemų apsaugos reikalavimus.
5. Notes that the Report of the twelfth meeting of the WHO Study Group on Tobacco Product Regulation, Barcelona	ADD: Notes that the <i>available summary of the</i> Report of the twelfth meeting of the WHO	Pilna ataskaita dar nėra paskelbta – šalys galėjo matyti tik vieno puslapio santrauką.

(Spain), 10–13 December 2024, specifically recommended “banning filters to reduce the palatability and appeal of cigarettes, remove consumer misconceptions about filters substantially reducing health harms and reduce a major source of toxic tobacco waste, including the microplastics deposited by cellulose acetate in filters”.	Study Group on Tobacco Product Regulation, Barcelona (Spain), 10–13 December 2024...	Klausimas Komisijai: ar jie matė visą ataskaitą, ir jei taip – kodėl ES valstybės narės jos negavo?
	ADD: 5bis: <i>Recalls the decision FCTC/COP10(14) and notes the ongoing negotiations of the Intergovernmental Negotiating Committee to develop an international legally binding instrument on plastic pollution, including in the marine environment, and that the work under FCTC shall not preclude the results thereof.</i>	Primintina, kad COP10 diskusijose buvo aiškiai akcentuota – bet kokie sprendimai pagal FCTC neturėtų iš anksto nulemti Jungtinių Tautų Plastiko sutarties derybų rezultatų. Siekiant išlaikyti procesų nepriklausomumą ir užtikrinti konstruktyvų tarptautinį dialogą, svarbu išvengti išankstinių pozicijų, galinčių paveikti dar vykstančias derybas
	ADD: 5ter: Supports the deferral of this agenda item to future COP sessions until the conclusion of the negotiations and adoption of the UN Plastic Treaty while continuing monitoring the situation regarding Article 18.	Siūloma šio darbotvarkės punkto svarstymą atidėti iki tolimesnio pranešimo – t. y. kol bus užbaigtos derybos dėl Jungtinių Tautų Plastiko sutarties ir priimtas aukštesnės galios dokumentas. Tik tuomet būtų tikslinga grįžti prie politikos

		pasirinkimų, susijusių su filtrų draudimais, vienkartinio plastiko ribojimais ir kitais susijusiais klausimais. Atsižvelgiant į tai, ES pozicija neturėtų apimti punktų 6, 7, 8 ir 9. Be to, minėti punktai iškreipia 18 straipsnio prasmę, kadangi koncentruojamasi tik į tabako auginimą ir gamybą, nors įgaliojime aiškiai nurodyta, kad rekomendacijos turėtų būti taikomos tabako gaminiam. Siekiant išlaikyti teisinį tikslumą ir nuoseklumą, svarbu, kad dokumento turinys atitiktų jam suteiktą mandatą.
6. Notes the conclusions of the Secretariat report that banning the manufacture, import, distribution and sale of filtered cigarettes would be a significant step in contributing to the implementation of Article 18 of the WHO FCTC, and that banning other single-use plastic-containing tobacco products and	DELETE whole point 6.	Kaip ir aukščiau 5 punkte.

plastic accessories is an additional regulatory option.		
8. Notes the conclusion of the Secretariat report that, beyond filters, banning single-use plastic in all tobacco products and plastics included in packaging is also a regulatory option that would significantly contribute to the implementation of Article 18 of the WHO FCTC.	DELETE whole point 8.	Kaip ir aukščiau 5.
Agenda item 4.4 Articles 9 & 10		
Bureau Report		
Notes the observations in the report that the Partial Guidelines for Articles 9 and 10 are largely complete, and that there is no indication that Parties could reach an agreement on what type of subsidiary body should undertake the work in respect of Articles 9 and 10 of the WHO FCTC.	REPLACE: Regrets that, despite being mandated more than a decade ago, the guidelines remain unfinished—especially in critical areas necessary for the effective implementation of Articles 9 and 10.	Sutikimas su Biuro pareiškimu reikštų, kad Europos Sąjunga pritaria esamai dalinių gairių rengimo situacijai ir iš esmės pripažįsta galimybę, jog šis procesas gali likti nebaigtas dar ilgą laiką. Dviejų jau įvykusių konsultacijų etapų rezultatai aiškiai parodė, kad dauguma Šalių pasisako už darbo tęstinumą Darbo grupėje, o ne Ekspertų grupėje. Nepaisant to, kad iki šiol nepavyko pasiekti bendro susitarimo, tai neturėtų būti pagrindas riboti Šalių dalyvavimą techniniame procese.

		Toks sprendimas prieštarautų Konvencijos 5.4 straipsniui, kuris aiškiai įpareigoja Šalis bendradarbiauti rengiant gaires ir rekomendacijas.
Agenda item 4.5 Tobacco Harm Reduction		
Given the increasing popularity of novel and emerging nicotine and tobacco products, reiterates its support for strong regulation of ENDS/ENNDS and nicotine pouches, which could include a ban to protect in particular children and adolescents.	SIŪLOMI PAKEITIMAI: ... reiterates its support for strong regulation of ENDS/ENNDS and nicotine pouches, which could include a ban to protect in particular children and adolescents.	Sprendimai turi būti proporcingi, siūlome laikytis griežto reguliavimo, o ne radikalios draudimų politikos. Radikalūs draudimai, nors ir grindžiami siekiu apsaugoti visuomenės sveikatą, ne visada užtikrina norimus rezultatus ir praktikoje nesukuria realios naudos visuomenės sveikatai. Vietoj to, rekomenduotina taikyti protingą, proporcingą ir mokslo įrodymais grįstą reguliavimą, kuris leistų pasiekti užsibrėžtus tikslus efektyviai ir tvariai. Be to, tai iš dalies susiję su nacionaline teisėkūra ir galėtų iš anksto nulemti šiuo metu vykstantį tabako kontrolės teisės aktų peržiūros procesą.